

DOMOVINA

Upravništvo »Domovine« v Ljubljani — Knafljeva ulica 5
Uredništvo »Domovine« — Knafljeva ulica številka 5/II.,
telefon 3122 do 3128

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 9 din, polletno 18 din,
celoletno 36 din; za inozemstvo razen Amerike: četrletno
12 din, polletno 24 din, celoletno 48 din. Amerika letno 1 dolar.
Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Zveza kulturnih društev je podala obračun o lanskem letu

Ob lepi udeležbi je bil v nedeljo v ljubljanski Kazini občni zbor ljubljanske Zveze kulturnih društev. Zbor je vodil predsednik profesor Fran Jeran in v uvodu naglasil, da se zbor vrši v dobi, ko proslavljamo dvajsetletnico Jugoslavije, in da ima zato še posebno slavnosten značaj. Spomniti se je treba vseh znanih in neznanih mož in žen, ki so trdno verovali v svobodo in doprinesli žrtve, da je našel narod pot k svobodi. Vsi moramo s poštenim in požrtvovalnim delom v vseh panogah človeške delovnosti, kamorkoli smo postavljeni, prispevati k plodni rasti vseh naših skupnih moči. Vzvišena naša dolžnost je, da krepimo zavest narodne in državne skupnosti ter gojimo jugoslovensko misel.

Soglasno je bila sprejeta vdanostna brzojavka najvišjemu zaščitniku narodne prosvete, kralju Petru II., in pozdravna brzojavka vrhovnemu vodji prosvete. Sledila so poročila, ki so izpričala, da je odbor tudi v preteklem letu vršil svojo nalogo po najboljši vesti. Poleg upravnega odbora so uspešno delovali odseki, in sicer predavateljski, dramski, knjižničarski in narodno-obrambni. Predsednik se je zahvalil vsem članom odbora, vsem načelnikom odsekov in vsem sodelavcem za požrtvovalno delo.

Tajnik inž. Jože Rus je v obsežnem poročilu podal sliko dela naše prosvetne matice. V lanskem letu so se zvrstili zgodovinski dogodki in povzročili zastoj v društvenem življenju. V zvezi včlanjenih društev je 381. Pristopilo jih je pet, izstopilo eno, črtanih pa je bilo devet društev. Izposojenih je bilo 423 iger in 34 partitur. Prodanih je bilo 116 izvodov narodne igre »Drabosenjak«. Najvažnejše delo so spet opravili predavatelji. Zveza je priredila pri svojih društvih 47 predavanj s 7240 poslušalci. Mnoga predavanja pa so morala biti odpovedana. Za bodoče leto pripravlja Zveza nov program predavanj. Sklican bo poseben sestanek predavateljev zavoljo podrobnega pogovora o predavateljskem programu za bodoče leto. Ko je Oton Zupančič lani 23. januarja praznoval šestdesetletnico, se mu je posebno odposlanstvo zveze poklonilo s čestitkami. Mnoga društva so z akademijami proslavila Zupančičev praznik. Po svojih predstavnikih je zveza sodelovala pri pomembnejših kulturnih prireditvah. Največja slovesnost narodnih društev je bila proslava dvajsetletnice naše svobode 29. oktobra v Sokolskem domu na Taboru. Dne 28. avgusta je slavila šestdesetletnico Narodna čitalnica v Šiški, ki je eno izmed naših najstarejših prosvetnih društev. 21. avgusta je praznoval Sokol v Kočevju tridesetletnico. Proslava je bila združena z otvoritvijo Sokolskega doma. Tridesetletnico ustanovitve je obhajala tudi Narodna strokovna zveza, ki se uspešno posveča strokovnemu delu v zaščito socialnih pravic narodno-zavednega delavstva. Ugledna narodno-obrambna Družba sv. Cirila in Metoda je imela 11. septembra v Ptujju ob tridesetletnici znanih dogodkov na istih tleh jubilejno skupščino. Vseh teh proslav so se udeležili v imenu Zveze kulturnih društev številni člani upravnega odbora. Pisarna tajništva je izposodila društvom iz zvezine gar-

derobe mnogo kostumov in jim šla tudi v vseh drugih ozirih na roko z dejanji in naveti. Dosegla je znižanje avtorskih pristojbin. Odnosi med društvi in zvezo so bili živahni. Tudi z mariborsko Zvezo kulturnih društev so bile tesne vezi. Dogovorjena je bila skupna seja upravnih odborov obeh zvez, ki se pa ni mogla vršiti. Potrebne so take seje vsaj dvakrat na leto, da bo več enotne usmerjenosti pri prosvetnem delu. Na Stefanovo je zapustil Ljubljano blagajnik zveze vzorni javni delavec Pavle Borštnik. Odšel je na novo službeno mesto v Zagreb.

Blagajniško poročilo je podal Dušan Verbič. Nato so poročali načelniki odsekov. Ravnatelj Jaka Špicar je navajal, da je v pogledu dramskega repertoarja dandanes težavno ustreči posameznim podeželskim odrom. Ljudje si žele operet in veselih dogodivščin, žaloiger imajo v življenju zadosti. Prevodi pa so dragi in težava je za kostume. V večjih krajih tekmujejo kinematografi z gledališkimi odri, dohodki predstav so majhni, volja do dela se ubija. Če bi bilo dovolj sredstev, da bi zveza imela veliko dvorano z obilno garderobo, bi se dalo marsikaj napraviti. Vodniki odrov naj se letos sestanejo k razgovoru o enotnem programu, da si bomo na jasnem, kaj žele društva od zveze in v čem jim ta more ustreči.

Dr. Branko Alujevič je poročal, da je predavateljski odsek imel nalogo, pregledati seznam predavanj in ga prilagoditi današnjim razmeram. Vsak prosvetar naj bi imel na razpolago izbiro predavanj o socialnih, narodnih in kulturnih vprašanjih, da dobe poslušalci najnovejše poglede na dogajanja v svetu in da se bodo vzgajali po gotovih smernicah narodnega in naprednega gibanja. Vsa društva naj pomagajo ustvariti nov seznam predavanj, da bo splošno ustrezljiv.

Za narodno-obrambni odsek je obširno poročal dr. Stojan Bajič. Med drugim je naglasil, da je treba pospešiti narodno notranje

utrjevanje in izvrševati jugoslovenski program v tem smislu, da postane zveza del vsedravnega prosvetnega društva. V velikih nacionalnih vprašanjih noče zveza poznati nobenih razlik, marveč želi iskrenega sodelovanja. Zveza je zmerom kazala polno pripravljenost za skupno reč. Ni njena krivda, če do skupnega dela še ni prišlo. Zveza je dala nešteto pobud za proslavo dvajsetletnice Jugoslavije. Potrebno je čim tesnejše sodelovanje naših kulturnih središč v državi. Država mora biti podprta s prostovoljnimi in složnim kulturnim delom. V Beogradu so se k sreči našli ljudje, ki čutijo potrebo po vzajemnem narodnoprosvetnem delu.

Tiskovni odsek v zvezi ima nalogo, da poveže narodni tisk v enotnem gledanju na kulturne in nacionalne zadeve. Zlasti časopis »Misel in delo« obravnava vsa važna javna vprašanja in nudi prosvetarjem v mestu in na deželi potrebno gradivo.

Vodja knjižničnega odseka Franjo Artnak je med drugim izjavil, da posveča zveza posebno pozornost knjižnicam obmejnih krajev, koder zlasti Preporodovci hodijo ob počitnicah iztovarjat svoje nahrbtnike polne knjig. Delo je dobro začeto. Zanimanje za leposlovje je povsod zrastle. Knjižnica se je pomnožila za 223 novih knjig.

Ko je načelnik Vrhovnik sporočil v imenu nadzornega odbora, da je našel vse poslovanje v najlepšem redu, je bila odboru soglasno podana razrešnica. Soglasno je bil nato izvoljen nastopni odbor: predsednik profesor Fran Jeran, odborniki: dr. Stojan Bajič, Vekoslav Bučar, Jakob Špicar, Dušan Verbič, direktor Simon Dolar, inž. Slavko Zajec, dr. Branko Vrčon, inž. Ladislav Bevc, Franjo Juvan, Svetozar Polič, ravnatelj Josip Breznik, Rudi Zorc, Ivan Tonja, Jelo Janežič in Josip Zupančič; nadzorstvo: profesor Fran Vrhovnik, inž. Jože Rus, Josip Ribičič, Miroslav Urbas in Božo Borštnik; razsodišče: dr. Alojz Zalokar, Mirko Gruden, Branko Goslar, Miroslav Gregorka in Ferdo Hanžič.

Zatem je bilo prečitano pozdravno pismo posestrime Zveze kulturnih društev iz Maribora. Ko so nekateri prosvetni delavci orisali razmere na deželi, je predsednik profesor Jeran zaključil lepo uspeli zbor.

Niso vsi poklicani za reševanje kmečkega vprašanja

Iz vrst kmečkih gospodarjev smo prejeli: Tisti lanski posvet o našem kmečkem vprašanju meče zdaj na trg knjige o našem kmečkem človeku. Pravkar sta izšli dve knjigi pod učenim naslovom »Socialni problemi slovenske vasi«. Ne gre tu za pisce, zato imen ne bom našteval, temveč za zadevo samo. Kdo jim je dal pravico pisati o teh rečeh in dajati nasvete ali celo staviti zahteve, kako naj pomaga oblastvo kmetu.

Menda se ne motim: vsi ti pisci so kmečki sinovi, uradniki, ki to radi poudarjajo kot nekakšno opravičilo za svoje pisanje. Desetletni fantič je šel v mestne šole in se je vračal domov le za velike počitnice. Po gimnaziji je še končal visoko šolo in je danes uradnik. Ko čuje in čita o kmečkih tegobah, se spomni svojega kmečkega rodu, se de in napiše najprej članek, dva, potem pa kar celo knjigo, oprto na same številke, ki

so si jih drugi po večini izmislili, nekaj jih je pa sam po svoje popravil in prikrojil. Knjigo čita gospoda, ki kmečkega življenja ne pozna, pa zapiše pisca med socialne in javne delavce, ki jim gre vse priznanje za njihovo skrb za slovensko vas.

Pa bo ugovarjal kdo, da je kmetovanje čisto preprosta reč. Ta mi prav lahko verjame na pošteno besedo: ni tako zamotanega in izkušnje zahtevajočega poklica, kakor je kmetovanje. Glavna njegova slaba plat je v riskantnosti podjetja. Zunanja stalnost stoletnih gruntov je na znotraj silno spremenljiva. Uradnik je vesel, da se čimprej iznebi iz hiše doraslih otrok, kmet pa gleda na to, da ima čimdalje časa domačo delovno silo, ki si služi doto vse odtlej, ko stopi iz šole. Mlad gospodar jo mora šteti in še najemati posle in dninarje, vse dokler mu otroci ne odrepajo. Tako se ponavlja ta red, do-

kler ne propade grunt: ali ostane zakon prevzemnika jalov in so stalni posli vzrok propada ali pa prevzemnik zapravi očetovino.

V današnjih časih nizkih cen kmetijskim pridelkom so posli in dninarji breme, ki ga ne more prenesti nobeno kmetijsko gospodarstvo za daljšo dobo, zato se kar ne morem dovolj načuditi tem piscem, ker jih hočejo gospodarsko zenačiti s kmetom, ki ima poleg enake delovne storitve vloženo še veliko glavnic v svojem podjetju. Dokler je družabni red takšen, kakor je, bo dninar, ki ga more kmet zaposliti le tedaj, ko lahko uporabi njegovo delo, na slabem. Neki pismouk celo predlaga, naj se v svrhu večje zaposlitve dninarjev uvedejo takšni pridelki, ki bodo zahtevali več dela, ne pa tudi donosa.

O kmečkih poslih (hlapcih in deklah) velja druga: Danes, ko jemlje vse boljše moči industrija, je kmečki posel na dobrem. Tisto delo pozno v noč in pred svitom, o katerem pišejo omenjeni pisci, traja največ 30 dni v letu in se ne da skrajšati, ker je odvisno od vremena. Kmetija namreč ni tvornica! To hudo delo odtehta potem zimski počitek. Kateri uradnik bi ne bil vesel, če bi mogel vsako leto dati na stran tisočak. Kmečki posel ga lahko, če ne popiva ali drugače po nepotrebnem zapravlja. Laže si kaj prihrani, kakor marsikateri gospodar. Imel sem velikega hlapca, ki mu ni ostalo v desetih letih kar nič od njegove mesečne plače po 400 din, ker je vse sproti zapravil, njegov pomagalec s 250 din na mesec pa si je v tej dobi prihranil 25.000 din in prevzel s tem posestvo od staršev.

Eden izmed piscev zahteva celo dopust za posla, ne pove pa, kaj bo z njim. Mar pojde na morje, da tam lepo zapravi »za povzdigo tujskega prometa« svoje letne prihranke, ali bo hodil v praznični obleki po hiši gor in dol ali pa legel v posteljo ter čakal, kdaj mu bo prinesla jedi gospodinja, ki po kmečkem spoznanju »podpira pri hiši tri ogle«? Pisec pravi o gospodnji tole: »Kmet in kmečki posel sta zaposljena po 300 in več dni v letu. Vendar je od tega celotnega dela poleg poljskega dela polnovredno običajno le še delo pri živini in v gozdu. Ostanek odpade na razna pomožna dela, ki se dajo ali bolj raztegniti ali bolj skrajšati, kolikor je pač časa na razpolago (pisca bi prosil, da mi pove, kakšna dela so to; jaz ne vem za nobeno takšno delovno harmoniko!). Ta z glavnimi deli niso enakovredna. Nekaj pa odpade na

dela v gospodinjstvu. Ta dela imajo povsem drug značaj kakor poklicno delo v obratu. To se vidi v obrtnih poklicih, kjer sta poklicno delo in gospodinjstvo strogo ločena.«

Ta kmečki sin, ki je to zapisal, še ni nikoli videl, kako odide gospodinja uro pred kosilom domov, da skuha kosilo in opravi živino, da je popoldne spet z drugimi vred na polju. Kaj pa ob nedeljah, ko vsa družina počiva, gospodinja pa mora kuhati?

Človek bi se kar zares razjezil nad takšnim pisanjem, toda v edino tolažbo si misli in upa, da takšni pismouki ne bodo delali novih zakonov. Nevarnost tega neukega pisanja pa je v tem, da bi ga vzeli za resnično

narodni zastopniki, ki po večini prav tako ne poznajo položaja. Stvarno rečem le eno: Vse dotlej bodo besede o socialnem izboljšanju življenja na slovenski vasi prazne marnje, dokler se donosnost kmečke zemlje ne poveča. Kako bi se to zgodilo, smo že ponovno pisali in bomo še pisali, ker vemo, da je kmečki človek dostopen za napredek, samo razumljivo mu je treba povedati in z zgledi podpreti koristne novosti. Pa še eno je treba pripomniti, da se bomo prav razumeli: Tudi dninar in posel morata imeti svoje pravice, samo jim prej ni mogoče nuditi posebne zaščite, dokler se naši kmečki gospodarji ne izkopljejo iz hude stiske.

Šušmarstvo pospešuje le huda stiska

Z dežele smo prejeli nastopni dopis, ki pojasnjuje, kje je vzrok, da je šušmarstvo prinas tako razširjeno:

Gotovo je res, da so za obrtnike hudi časi in da jim položaj še slabšajo tako zvani šušmarji. Redek obrtnik pa se vpraša, kje so tisti vzroki, da je pri nas toliko šušmarjev. Mnogo je pri nas ljudi, ki mizararska, kolararska, krojaška, čevljarjska in druga obrtna dela opravljajo za domače potrebe kar sami. Ti ljudje seveda niso v polnem pomenu besede šušmarji, ker delajo pač le zase. Morda mnogo teh del ne izvršijo tako dobro kakor pravi obrtniki, toda ne gre drugače, ker nimajo denarja, da bi se posluževali obrtnikov.

Stiska jih žene v samopomoč. Stiska je potem tudi vzrok, da sosed, ki sam ne zna kakšnega mizararskega dela opraviti, pride k sosedu, ki se nekoliko razume na mizarstvo,

ter se z njim dogovori, da mu bo za nekaj dinarjev napravil na primer mizo. V stiski je obema pomagano. Nič tu ne pomaga mdrovanje. Stiska je hujša ko vsi paragrafi.

Prav tako je tudi stiska kriva, da zaide mnogo obrtnih pomočnikov med šušmarje. Ker se obrtnikom gotovo slabo godi, ne morejo dobro plačevati pomočnikov, a ti od slabe plače ne morejo živeti. Pogosti so primeri, da obrtni mojster sploh ne more plačevati pomočnika in ima zato le vajence. Tako se vzgaja nov obrtni naraščaj, ki nima velikega upanja na zaposlitev, a ker se je nekoliko izuril v obrti, zaide počasi med šušmarje. Šušmarstvo bi minilo, če bi bile gospodarske razmere na deželi boljše. To pa je tisto veliko vprašanje, ki se ne da rešiti čez noč. Gospodarski položaj našega podeželja je treba dvigniti, in šušmarstvo, ki je vsekakor zlo, bi začelo pri koreninah hirati.

Hmeljarski posvet o osnutku hmeljarskega zakona

Nedavno je bilo v hotelu »Evropi« v Celju zborovanje hmeljarjev iz Slovenije. Zbor je sklicala Hmeljarska zadruga iz Celja in udeležili so se ga zastopniki hmeljarjev iz Savinjske in Šaleške doline in menda tudi iz Marenberga. Na zborovanju so razpravljali

o osnutku hmeljarskega zakona in o določitvi posebnih okolišev, ker se ne prideluje povsod enako blago. Savinjsčani so vztrajali na tem, da se ne bi prišteval hmelj slabše kakovosti k savinjski hmeljski znamki, češ da bi na ta način savinjski hmelj izgubil na

Vaški apostol

POL GANGHOFERJU PRIREDIL R. R. 29

»Hi!« je pognala Jeznica.

Rjavca sta potegnili. Po slabem kolovozu pred hišo sta počasi vlekla. Pognala sta se v dir šele na široki cesti, ki je peljala proti Beli.

Mati in hči nista izpregovorili niti besede in sta prav tako gledali vsaka v drugo stran kakor prej mlada krščanska zaročenca, ki sta se vračala iz župnišča. Šele blizu Bele, — kjer je stanoval nečak, ki mu je bila »gospodinja« pobegnila —, je iznenada rekla Jeznica Julki: »Kako se pa držiš? Poglej, nekdo prihaja. Dihni malo v robec in si ga daj na oči!«

Toda zaradi človeka, ki je prihajal po cesti, Julki ne bi bilo treba zakrivati objokanih oči. Ta človek je šel mimo voza s pobešeno glavo in ni niti pogledal, kdo se pelje.

Peter je bil.

Prihajal je z Bele in je bil namenjen v Srednjo vas. Videlo se mu je, da je močno utrujen, saj se je kar opotekal. Njegov močno hrbet je bil ves kriv, nekaj otopolega brezmišelnega se je kuhalo na njegovem obrazu in v žalostnih očeh. Ko je tako blodil po cesti, je jemal iz žepa koščke kruha, drugega za drugim, in jih tlačil v usta.

V Srednji vasi je storil isto kakor na Beli. Šel je od hiše do hiše in je povsod vprašal: »Ali nimate kakšnega stanovanja? Tri sobe bi potreboval in ena je lahko čisto majhna. Toda zvečerilo se je že, preden je obredel pol vasi.

Pod svetlimi zvezdami se je obrnil proti domu. Ta večer ni videl svetlih »luknjic«, ki se iz njih svetijo nebesa. Videl je samo siv prah, ki se mu je kadil pod nogami.

Ko se je pol ure pred polnočjo vrnil v Gozdnikovo hišo, so tam že vsi spali.

Peter v svoji čumnati ni prižgal luči. V temi je segel po stolu, ki ga je bil naredil za gospoda Felicijana, da bi videl, ali je firnež že suh. Ta pa se je še malo lepil. »Seveda, vse mora imeti svoj čas!«

V medli svetlobi zvezd je opazil na oknu nekaj kakor črno opeko. Bilo je sveto pismo. Peter je iz navade in brez luči stopil k oknu in iztegnil roke. Tedaj se mu je iztrgal iz grla zamolkel glas in pesti sta mu obležali kakor dva kamna na črni knjigi.

»Morda pa znam pridigo že na pamet? Res!«

Ali je bil to smeh ali ihtenje?

Opotekel se je k postelji. V temi se je začel slačiti in je jecljal sam predse: »Blagor ubogim v duhu, zakaj njihovo je nebeško kraljestvo. Blagor krotkim —«

Njegovi trije centi so padli s tako silo na posteljo, da je zaškripala. In zaškripala je potem še zmerom, kadar se je obrnil. V pljučih mu je prasketalo in kadar je zasopel, se je zdelo, da stoka in prosi pomoči.

»Okoli štirih zjutraj, ko se je že začel siviti veliki petek, se je Peter dvignil in skril obraz v dlaneh. »V Srednji vasi sem obredel šele polovico hiš. Tam bom še kaj dobil.« Ni trajalo dolgo in Peter je bil do čevljev oblečen. Te pa je zvezal z vezalkami in si jih obesil čez ramo, ker ni maral zbuditi spečih v hiši. V kuhinji si je odrezal dosti manjši kos kruha, kakor mu ga je bila dala prejšnji dan

dekla, in si ga vtaknil v žep. Zunaj pri vodnjaku se je umil, potem pa si je nataknil še čevlje in odjadral v svinčeno sivo jutro, ko še niso ugasnile poslednje zvezde. V zvoniku se je že oglasila velika raglja. Veliki petek je bil in zvonovi so bili zavezani.

Nenavadni glasovi so zbudili tudi vaščane, ki so drugače prvo zvonjenje prespali. V marsikaterem oknu se je pokazal sij blede luči kakor medlo oko. Vsa živina je oživela in postala nemirna. Petelinji so se oglasili prej kakor druge dni, povsod so lajali psi in goved je mukala po hlevih.

V jutrnem somraku se je zibala čez pokopališče luč, kakor bi bila padla zvezda z neba, pa ne bi bila vedela, kam naj se spusti.

Ta luč je bila leščerba, ki jo je Katra nosila pred gospodom Felicijanom.

Mežnar z ženo in hčerjo je bil že v zakristiji pri delu. Iz omar je pobiral vse tisto, kar je bilo potrebno za okrasitev božjega groba.

Dve uri so delali, preden je, ležalo v votlini pod oltarjem iz lesa izrezljano truplo rešenika na svilenih blazinah, med upetnim cvetjem. Skozi visoką cerkveno okna je že gledalo solčno jutro, ko so prižgali sveče na oltarju in so drobne voščene svetilke postavili za pisane, z vodo napolnjene kroglice, ki so obdajale božji grob kakor veliki onjeni biseri. Solčni lesk jutra se je zlij s pisano, drgetajočo svetlobo lučk. Zdelo se je, da tihi mrtvec med to živ lučjo in papirnatimi cveticami samo spi. To je bil pogled, ki je ganil celo Katro. Z vlažnimi očmi je stala pred božjim grobom in šepetala: »Tako lepo leži tu notri!«

slovesu in s tem tudi na ceni. Zaradi tega so šaleški hmeljarji zapustili dvorano, češ da se jih takšno zborovanje več ne tiče.

Savinjski hmeljarji obžalujejo, da na tako važen hmeljarski zbor ni bilo poklicanih še več starih, izkušenih hmeljarjev, ker je hmeljarski zakon pač zelo važna zadeva in je treba osnutek z vseh strani temeljito preučiti. Kar se pa tiče določitve okolišev, je treba natančno preučiti, ali se v Šaleški dolini res prideluje hmelj, ki ni enake kako-

vosti kakor savinjski. Isto velja za marenberški okoliš. Ako se ugotovijo bistvene razlike, je potem seveda treba ločiti okoliše, da bodo kupci vedeli, kaj bodo kupovali.

Pripominjamo še, da šaleški hmeljarji sami ne priznavajo, da bi bil njihov hmelj slabši od savinjskega. Tako je izjavilo baje tudi več trgovcev. Treba je pač, kakor smo rekli, to dejansko preiskati. To delo naj store strokovnjaki in po sklepu strokovnjakov naj bi se potem določili okoliši.

Kaj so predlagali absolventi kmetijskih šol

Pred kratkim so se v Celju zbrali predstavniki Zveze absolventov kmetijskih šol iz vse Slovenije k seji širšega odbora, na kateri so bili sprejeti nekateri važni sklepi strokovnega značaja. Zborovanje je vodil predsednik Janez Ovsenik, ki je podal izčrpano poročilo o delovanju v zadnji poslovni dobi. Med drugim se je odbor odločno zavzel za uvedbo kmečkega starostnega zavarovanja, ki je po njegovi zaslugi že blizu uresničitve.

Odbor se je za prihodnjo poslovno dobo sestavil takole: predsednik Janez Ovsenik iz Predoselj, podpredsednika Lojze Knuplež iz Maribora in Lojze Prijatelj iz Sodražice, tajnik Ivo Žitnik iz Ljubljane, blagajnik Josip Knific iz Mednega, odborniki pa Janko Jerala iz Polja pri Vodica, Jaka Novak iz Šiške, Ivan Prešeren iz Novega mesta, Josip Šketa iz Jarenine, Janez Revanšek iz Maribora in Ivan Marinčič s Ptujске gore.

Med drugim je bil ožji odbor pooblaščen, naj izdaja zvezno glasilo. Zborovalci so sprejeli sklep, da bi se morali za službe na državnih in banovinskih posestvih in na kmetijskih šolah sprejemati samo absolventi. Čeprav so kmetijske šole v glavnem namenjene kmečkim mladeničem, ki naj ostanejo na domu kot gospodarji, je treba vzgojiti tudi primerno število kmečke mladine, da si bo mogla iskati kruha izven doma, na kar je pač zmerom obsojen preveč kmečkega naraščaja. Da se bodo mogle čim prej splošno uvesti kmetijske nadaljevalne šole, naj banska uprava priredi za absolvente posebne tečaje, da bi jih usposobila za pomožne učne moči. Odločujoča oblastva naj poskrbe, da se izdelajo potrebni načrti za osu-

šitev zamočvirjenih zemljišč, našim planinam pa naj se posveti skrb, da bodo spet v oporo napredni živinoreji. V ta namen naj se doseže sodelovanje med gozdno upravo in kmetijskimi strokovnjaki. Po večjih mestnih središčih, predvsem v Ljubljani in Mariboru, naj se sezidajo kmečki domovi, ki bodo nudili ceneno zatočišče kmečkim ljudem, kadar po opravkih prihajajo v mesta. Sprejetih je bilo še več drugih sklepov, tičočih se našega kmečkega človeka.

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

GOVED. Na mariborskem sejmu so se trgovali za kg žive teže: debeli voli po 4 do 4,50, poldebili po 3,25 do 4, plemenski po 4 do 4,50, voli za klanje po 3 do 4,50, klavne krave debele po 3,50 do 4,25, plemenske krave po 3 do 4,50, krave za klobasarje po 2 do 3, molzne krave po 3 do 4,75, breje krave po 3 do 4, mlada živina po 4 do 4,75, teleta po 4,50 do 6 din. Prodanih je bilo 133 komadov. Mesne cene: volovsko meso I. 10 do 12, II. 8 do 10, meso bikov, krav in telic 6 do 12, telečje meso I. 10 do 14, II. 8 do 10, svinjsko sveže meso 8 do 10 din kg.

SVINJE. Za kg žive teže so se trgovali v Ljutomeru: pršutarji po 6 do 7 din, v Kranju pa špeharji po 10 do 11 in pršutarji po 8,50 do 9,50 din.

VINO. Pri ljutomerskih vinogradnikih se je dobilo navadno mešano vino po 4 do 6, fi-

klečala v žalni obleki poleg svoje matere. Njene mirne oči so bile kakor s tenčico zagrnjene in njen obraz je bil pokoren. Samo nekoliko blede je bila. S trdim pogledom iz svojih drugače tako dobrih oči je gledal gospod Felicijan obe ženski. »Ljubi odrešenik kdo vse teče mimo tebe!« Z vzdihom je zaprl brevir in vstal. Pri vratih v zakristijo je obstal in pogledal v cerkveni kot, kjer sta bila dva sedeža še zmerom prazna.

Gospod Felicijan je stopil v solnce. Kako lepo je to jutro! Kako čist je lesk, ki se razpreza nad zeleno ravnino in v poslednjim snegom visokih gora! Vsa nejevolja je izginila z župnikovega obraza. Sklenil je roke na trebuhu, pogledal v svetlo sinjino neba in se nasmehnil. »Če vidi človek to, se mu mora vera spet vrniti!« Počasi je stopil k zidu in pogledal po cesti, ki je držala h Kajžaričini bajti. »In ti se hočeš upirati? Takooo? No, le čakaj, trmoglavka! Tudi pri tebi bom potrkal!«

Ko je prišel domov, mu je prinesla Katra kavo na mizo. Z vso ponižnostjo, ki jo je zmogla, je postregla duhovnemu gospodu. Ko je opazila, da mu zajtrk tekne, je tiho začela: »Prečastiti!«

»Kaj pa je spet?«

»Nočem se vmešavati v vaše dušno pastirstvo, toda moram vas opozoriti, da manjkata dva spovedna listka pri samskih.«

»Kdo pa manjka?«

»Kajžaričino dekle. Toda za to se ne पुलim.«

»Seveda. Lizika in njena mati nimata krave, pa tam ne dobiš masla. In kokoši tudi nimata, da bi nesle jajca.« Prečastiti je napravil požirek. »Res krščansko, draga Katra!

Danes na veliki petek! Ali so lučke že dogorele. Mislim, pri tebi, ker v cerkvi še gore.« Katra je zardela.

»Nikari ne mešajte božjega groba s kokošmi in kravami!«

»Tako? Jaz ga mešam?«

»Da, vi!« Kuharica si je s predpasnikom obrisala čelo, kakor bi bila stala pri vročem ognjišču. »Zaradi Kajžarice in njene hčere ne maram besed izgubljeni. Toda Petra ni bilo k izpovedi. In on bi moral priti!«

Gospod Felicijan se je nasmehnil.

»Že nima grehov! Kaj naj pa ta dobričina pove?«

»Grehi ali ne, spovedni listek mora biti! Pa našega stola tudi še ni prinesel. Zdaj je že zdrav in bi ga bil lahko že davno popravit.«

Ves jezen je gospod Felicijan odložil kosček zemlje. Potem je mirno rekel: »Bodi zadovoljna, Katra! Napravil ti je čisto novega. Morda te misli z njim razveseliti za veliko noč. Zdaj me pa pusti, da v miru pojem. Saj me boš?«

»Da, ker je veliki petek, se ne bom vsiljevala.« Katra je šla k vratom. »Toda kaj sem še hotela reči?«

Prečastiti je menda opazil, da pride zdaj poglavitna reč. »Katra!« je posvaril kuharico. »Miruj zdaj!«

»Samo vprašala bi vas, ali ste se premislili. Zaradi mladega Gozdnika in Jeznikove Julke.«

»Tri sto zelenih hudičev!« Gospod Felicijan je z obema rokama udaril po mizi, da sta skledica in krožnik odskočila. Potem je prebledel zaradi besed, ki so mu ušle. Tudi Katra je onemela. »Vidiš!« staremu župniku se

Še veliko bolj belo bo perilo,

če vzameš vedno

SCHICHTOVO

TERPENTINOVNO MILO

...in za namakanje žensko hvalo

nejše sortirano vino pa po 6 do 8,50 din liter. **KRMA.** V Ljutomeru: seno po 50, slama po 30; v Kranju: seno po 100, slama po 60 din 100 kg.

KROMPIR. V Kranju 80 do 100, v Ljutomeru okoli 75 din za 100 kg.

JABOLKA. V Ljutomeru po 200 do 500, v Kranju po 400 do 700 din za 100 kg.

MED. V Ljutomeru se je trgoval čisti med po 16, v Kranju pa po 22 do 24 din kg.

VOLNA. V Kranju: neoprana po 24 do 26, oprana po 34 do 36 din kg.

SIROVE KOŽE. V Ljutomeru: goveje po 8, telečje po 9, svinjske po 5 do 7; v Kranju: goveje po 8 do 11, telečje po 14, svinjske po 4 do 8 din kg.

Sejmi

23. januarja: Mozirje, Marenberg;

24. januarja: Novo mesto;

25. januarja: Blagovica, Dolnja Lendava, Koprivnica, Radeče, Slovenj Gradec, Studence pri Poljčanah,

29. januarja: Rajhenburg;

30. januarja: Litija, Vinica v Beli krajini, Raček,

in obveznosti za ničevne in za hrvatski narod neobvezne, ter pravi, da hrvatski narod ne more do kraja mirno prenašati, da se mu odreka pravica do obstoja in svobode.

Dogodki v Španiji so povzročili, da v Parizu naraščajo skrbi za nadaljnji razvoj mednarodnega položaja na Sredozemskem morju.

V Parizu zdaj ni več nobenega dvoma, da čaka Mussolini le še na odločitev v Španiji ter da bo takoj nato začel novo državniško ofenzivo proti Franciji.

Vsa francoska politika glede Španije je zdaj pod vplivom dejstva, da se je Italija ob priliki Chamberlainovega obiska na eni strani zavezala spoštovati celotnost španskega ozemlja, na drugi strani pa si je pridržala svobodo za primer, če bi se Francija še kdaj vmešavala v španske zadeve. Posebno značilno je, da je francoski radikal Berthold, ki je na kongresu radikalov v Marseillu še branil Dadijerjevo politiko, zdaj kot poročevalec radikalnega kluba za zunanjo politiko pozval vlado, naj preuči, kakšno politiko je treba voditi glede na špansko vprašanje. Če Italija ostane na Balearih, je dejal, bo to pomenilo konec francoskega kolonialnega gospodovanja. Radikali so po njegovem govoru sprejeli resolucijo, v kateri zahtevajo od vlade, naj pozorno sledi razvoju položaja, ki je nastal sprito aktivnega vmešavanja Italije v španske zadeve.

Iz Berlina poročajo, da je v ponedeljek

prispel v Nemčijo madžarski zunanji minister grof Csaky.

Na anhaltskem kolodvoru ga je sprejel zunanji minister Ribbentrop z več odličniki, med katerimi je bil tudi italijanski veleposlanik. Opoldne se je zunanji minister Csaky pripeljal v spremstvu madžarskega poslanika v zunanje ministrstvo, kjer je imel z Ribbentropom dolg razgovor. Izvedelo se je, da sta Ribbentrop in Csaky v svojem dvehurnem razgovoru obravnavala vsa vprašanja, ki se tičejo razmerja med Nemčijo in Madžarsko. Naglašajo, da je bila ustvarjena osnova za prijateljsko razmerje med Berlinom in Budimpešto, in sicer tako z dejanskim položajem, kakor tudi z voljo madžarske vlade, da poglobi sodelovanje z Nemčijo in Italijo. Pristop Madžarske k protikomunističnemu paktu je po nemški vesti pokazal, da se je Madžarska v vsakem pogledu pridružila politiki Rima — Berlina. Popoldne je sprejel madžarskega zunanjega ministra kancelar Hitler.

Na seji sveta Društva narodov v ponedeljek

je francoski zunanji minister Bonnet govoril o poročilu mednarodne vojaške komisije za odpoklic tujih prostovoljcev iz Španije

in rekel med drugim, da je odpoklic teh prostovoljcev prva naloga vseh držav, ki jim je kaj do tega, da nastane mir na Španskem. Francoska vlada ni nikdar opustila tega svojega stališča, da se naj namreč odpokličejo iz Španije vsi tuji prostovoljci, in je zmerom obsojala vsako vmešavanje v špansko državljansko vojno, da se tako doseže sporazum med evropskimi narodi. Francoska vlada misli, da je vojna na Španskem bratomorna vojna in da se nadaljuje zato, ker se na obeh straneh bore tuji. Bonnet je dalje izjavil, da bo francoska vlada tudi nadalje delala na tem, da se Španija pomiri in bo Španiji izkazovala človečansko pomoč v živežu in oskrbi beguncev. Španski zunanji minister del Vajo je v svojem govoru izjavil, da sestoji španska republikanska vojska izključno iz Špancev, ki se bore za neodvisnost svoje domovine. To je potrdilo tudi poročilo mednarodne vojaške komisije za odpoklic prostovoljcev.

Mobilizacija sedmih letnikov republikanske Španije je po vesti iz Barcelone uspela. Trije letniki so že v celoti pod orožjem. Odposlali so jih že na fronto. Republikanci ne prikrivajo, da je položaj zelo resen. Kljub temu

vlada v vsej republikanski Kataloniji mir in so ljudje čisto hladnokrvni.

Zdaj so si tudi na jasnem, zakaj je Francu ofenziva v Katalonijo uspela. Frankovska vojska razpolaga z 800 letali, med tem ko jih imajo republikanci le okrog 40. Razmerje obeh topništev je v prilogi Francu. Na vsakih šest frankovskih topov pride po en republikanski.

Pri Tarragoni so frankovci dosegli uspeh.

Republikanci se po vseh cestah in železniških progah umikajo proti Barceloni,

okrog katere je bil v zadnjih mesecih zgrajen tretji in poslednji katalonski obrambni pas. aKatalonci se hočejo boriti do zadnjega. Bojišče je zdaj od Barcelone oddaljeno še 80 km.

Kako poročajo iz Barcelone

so republikanci na estremadurskem

bojišču odbili vse frankovske napade na Castuero.

Republikanske čete zasledujejo sovražnika ter so mu zadale velike izgube. Poleg tega so v močnem naskoku zavzele Puerto Calabar. Na andaluzijskem bojišču so republikanci izvršili napad v odseku Moclinu, 28 km severozapadno od Granade. Ta pokrajina je težko dostopna ker skalovje onemogoča pravičen razvoj strelcev. Republikancem se je kljub temu posrečilo zlomiti sovražni odpor ter napredovati v smeri proti jugu. Tu so zavzeli Tosar in prispeli v dolino reke Velillas. Prodiranje republikancev se nadaljuje v smeri proti veliki cesti, ki drži v Alcala la Real.

Angleška javnost je zelo razburjena

zaradi številnih bombnih atentatov, ki so bili izvršeni v raznih mestih Anglije in Irske.

Napadi so bili namenjeni v prvi vrsti elektrarnam in plinarnam. V Londonu je eksplodirala velika bomba pred glavno kontrolno postajo elektrarne. V Manchesteru so bile tri hude eksplozije, ki so terjale tudi več smrtnih žrtev in povzročile veliko škodo. Razen tega pa je še na sedmih krajih prišlo do hudih eksplozij. Vselej so ljudje malo pred eksplozijo opazili neznanca, ki so se pripeljali z avtomobilom in spet naglo izginili neposredno pred eksplozijo. Policija vodi preiskavo, vendar pa krivcev doslej še ni mogla ugotoviti. Sumijo pa, da so vsi ti atentati delo irskih revolucionarjev. Hkratu so se namreč pojavili na Irskem veliki lepaki, na katerih so poziva angleška vlada, naj takoj umakne iz Irske vse svoje uradnike in vojsko, češ da prej ne bo miru in prijateljstva med Irsko in Anglijo.

Domače novosti

* **Kralj boter devetemu sinu.** V župniji Retečah pri Škofji Loki je bil nedavno nedeljo krst devetega sina Petra Krajnika iz Godešiča. Botroval je Nj. Vel. kralj Peter II. po svojem zastopniku polkovniku g. Markulju iz Škofje Loke. Botrica pa je bila znana dobrotnica ga. Ivanka Zaletelova iz Št. Vida. Za sprejem kraljevega zastopnika so bile razobešene zastave in postavljeni mlaji. G. polkovnik se je pripeljal v spremstvu s sreskim načelnikom in županom. Pozdravila sta ga do-

černi zrak lahko še škoduje,« je rekla Slavka. Ko je to storila, je prižgala svetičko, kajti med tem je že bila nastala noč. Nato je Vera nadaljevala:

»Strah pred Košutnikom me je bil čisto izpremenil. Misel, da moram brez Mirka odpotovati, mi je bila strašna, vendar sem vedela, da moram proč tako ali drugače. Mirkov nasvet, naj ostanem kar v Ljubljani in ga v Ljubljani počakam, sem zavrnila. Nisem se čutila v Ljubljani varna pred svojim vsakom. Šla sem zato v Trst. Zdelo se mi je, da bom tam pred Košutnikom še najbolj skrita.

Da me je Mirko spremljal do železniške postaje in potem v Ljubljano, to že veste. K temu pripominjam samo še to, da sem se srečno pripeljala v Trst. Ko sem bila na tuji, italijanski zemlji, sem se šele nehala bati, vendar se še zmerom nisem otresla vsega strahu. Kakor tudi bi bila rada naznanila Mirku in njegovi materi svoj srečni prihod se vendar nisem upala brzojaviti, ker sem mislila, da bi mi Košutnik na ta način mogel priti na sled. Pod imenom Mire Korenove sem se nastanila v nekem majhnem hotelu in sem šla ven le, da sem si nabavila vse potrebno za potovanje v Ameriko in da sem si kupila vozni listek za parnik, s katerim bi se v družbi z Mirkom peljala v Ameriko, kakor sva se bila dogovorila. To bi se moralo zgoditi 15. julija. Tedaj bi bil moral priti Mirko za menoj v Trst.

Bilo je megleno jutro, ko sem prispela v pristanišče. Celo noč nisem bila spala. Zato me je kar mraz tresel in počutila sem se zelo slabo. Vendar pa sem upala, da bo vse dobro, ko prispe Mirko.

Po Hirschevi — J. M.:

V valovih grajskega jezera

Roman

19

»Ne, mislila sem na to,« je odvrnila Vera, »in zato sem tistega dne šla na sprehod z namenom, da bi bila srečala Mirka in poslušala njegov zagovor. Ko sem ga pa potem videla prihajati, sta v meni spet zmagali kljubovalnost in jeza, obrnila sem mu hrbet in zbežala. Skrila sem se mu za grm, vendar mi je bilo v srcu grenko in trpela sem neizrecne bolečine.«

Slabotna rdečica je pobarvala njeno obličje, nalahno je pritisnila usnice na Mirkoovo roko, v kateri je počivala njena ročica, nato pa je nadaljevala: »Tako je bilo tistega dne, ko me je potem potegnil iz vode, v katero me je bila vrgla morilčeva roka. Kljub temu, da sem bila prej obdolžila tebe, Mirko, podlega dejanja, sta mi zaupala ti, Mirko, in tvoja dobra mati. Prosila sem vaju, da me ne izprašujeta, kako sem prišla v jezero in zakaj se ne maram vrniti k svojcem, in oba dva sta mi ustregla in bila nežna z menoj.«

»Ker sva slutila, kaj se je zgodilo,« je dejal Mirko, in njegova mati je pripomnila:

»Izraz tvoje obraza nama je zadosti povedal. Čeprav so tvoja usta molčala, so nama tvoji plašni pogledi in posamezne nehote izgovorjene besede mnogo povedale.«

»Vedeli ste in ste vendar molčali, ko so vas obdolžili takega zločina?« je vzkliknil svetnik.

»Nisem vedel, samo slutil, domneval sem,«

je odvrnil Mirko. »Ali sem smel na neutemeljeno obtožbo odgovoriti z drugo, nedokazano? Kdo bi mi bil verjel? Saj se še spomnite, kako ogorčenje je nastalo danes pri razpravi, ko se je dala moja mati v svoji bolečini zavesti k temu, da je izpovedala svoje slutnje.«

»Res, res,« je zamrmral svetnik, »toda zakaj si se ti, Vera, lotila izvršitve tako pusto-lovskega načrta pobega? Zakaj nisi prišla k meni?«

Mlada deklica je povsila oči. »Bili ste nasprotnik moje zveze z Mirkom...«

»Zdaj nisem več!« ji je hitro segel v besedo svetnik.

Mirko je pohitel k njemu in ga poln tople hvaležnosti prijel za roko. Tudi Vera se mu je s svetlimi očmi zahvalila, nato pa nadaljevala: »Vam bi ne mogla vsega povedati! Strah pred Košutnikom me je čisto premagal. Nisem ga hotela izdati, toda hkratu sem se hotela ogniti njegovim nadaljnjim naklepom na moje življenje. Imela sem spet Mirka, hotela sem živeti in biti srečna.«

Vsa zmučena je prenehala govoriti in se je naslonila na hrbet naslanjača. Slavka ji je prinesla kozarec vina, in vsi so jo prosili, naj odloži nadaljevanje svojega pripovedovanja na prihodni dan. Vera pa je vztrajala na tem, da mora danes povedati vse, kar ji leži na srcu.

»Dovoli, da zaprem okna, ker ti vlažni ve-

dati, kje so ukradeni predmeti. Šolski upravitelj se je napolnil v Celje ter obiskal v jetnišnici kaznjence Lipca. Ta mu je povedal, da sta vlomila v šolo v Mokronogu in tudi v šolsko poslopje v Blanci pri Rajhenburgu neki Oštir in neki Štefančič. Lipec je nadalje povedal, kje je gospodarsko poslopje, kjer sta skrivala ukradene predmete, in kje sta prodala lovsko puško. Ker so vsi ti kraji blizu Sevnice, je šolski upravitelj Heyler na povratku v Mokronog sporočil vse to orožnikom v Sevnici in Mokronogu. Orožniki v Sevnici so takoj začeli poizvedovati za ukradenimi predmeti ter so ponovno precej trdo prijeli posestnika Radeja, ki naj bi kupil lovsko puško od vlomilca Oštirja. Radej je naposled priznal, da je res kupil omenjeno puško in jo varno skrival. Ker mora orožništvo izročiti puško sodišču kot corpus delicti, je še niso mogli izročiti lastniku. Vlomilca sta že oba za zapahi.

* **Po samotnih kmetijah je kradel.** V zapore škofjeloškega sodišča so privedli poljanski orožniki tatu, ki je kradel najraje po samotnih domačijah. Je to Viktor Dolenc, star okrog 20 let in doma iz Četene ravni.

* **Ženi je zažgal.** Mali kazenski senat v Mariboru je obsodil 38letnega posestnika Karla Brumna na leto dni in dva meseca robije ter na izgubo častnih državljanских pravic za dobo treh let, ker je zanetil požar v gospodarskem poslopiju svoje žene v Dragoviču. Ogenj se je razširil tudi na sosedna poslopja in uničil trem posestnikom domačije. Pri razpravi je Brumen tajil vsako krivdo.

* **S 30 leti prvič na vlaku.** 30-letni viničar Jurij Stolnik iz Brebrovnika je lani odnesel posestnici Mariji Rozmanovi na Vinskem vrhu krompir in druge poljske pridelke. Stolnik bi se bil moral zaradi tega že prejšnji mesec zagovarjati pred mariborskim okrožnim sodiščem, a ga ni bilo k razpravi. Te dni so ga privedli v Maribor orožniki. Ko so ga sodniki vprašali, zakaj ni prišel prvokrat k razpravi, je dejal, da zaradi slabega vremena ni mogel peš v Maribor, a z vlakom se še svoj živ dan ni peljal. Stolnik je bil obsojen na štiri mesece strogega zapore, pogojno za dobo dveh let.

* **Usodno srečanje z detektivom.** Detektiv ljubljanske policije g. Nerad je nedavno na Savski cesti srečal mlajšega moža, ki je nesel nabitno polno aktovko. Neradu se je mož zdel sumljiv, zato ga je prijel in odvedel na stražnico. Tam so neznanca preiskali. Med kupom perila in raznih krem in dišav, ki so padle iz aktovke, je bilo tudi 16 stotakov. Mož je sicer trdil, da je vse to njegovo, vendar mu pa na policiji niso verjeli. Baš ko so na policiji delali zapisnik s tem možem, je prišla brzobjavna tiralica iz Preddvora pri Kranju. Tam je namreč mož ukradel 1.700 din gotovine, zlato uro z verižico in nekaj drugih predmetov. Mož je priznal, da je res zagrešil to tatvino na Gorenjskem. Je to 27-letni Maks Gajšek, pristojen v Zetale. Zaradi tatvin je bil že večkrat kaznovan.

* **Štiri leta ječe zaradi uboja.** Pred malim senatom v Mariboru se je zagovarjal 24letni delavec Gabrijel Damiš iz Gornje Korene. Obtožen je bil, da je z debelo gumijasto cevjo večkrat udaril po glavi Viljema Vičanskega, nato ga je pa še sunil trikrat z nožem v prsi in ga zadel do smrti. Damiš se je skušal izgovarjati s silobranom, bil pa je obsojen na štiri leta in en mesec strogega zapore in na tri leta izgube častnih državljanских pravic.

Popotnikova torba Prezgodaj nas je zapustil

Sv. Lovrenc v Slov. goricah, januarja. Dne 8. t. m. nas je za zmerom zapustil eden izmed naših najboljših prijateljev in tovarišev g. Lojze Brumen, trgovec s sadjem v Zagorcih, občina Sv. Lovrenc. Štel je šele 36 let. Blagega pokojnika smo spremili k večnemu počitku 11. t. m. na naše domače pokopališče.

Rajniki Lojze je bil splošno priljubljen, zato nam je vsem hudo, da je šel tako zgodaj

od nas. Bil je dolgoleten naročnik in zvest čitatelj »Domovine«, katero je z vneto širilo in bil vsepovsod njen zagovornik. Pogrešali ga bomo tudi kot marljivega prosvetnega delavca v naši vasi. Zlasti bo manjkalo našemu Društvu kmečkih fantov in deklet, v katerem je mnogo deloval. Brez oklevanja je rade volje pomagal tudi svojemu bližnjemu, kadar je bilo treba. S svojim prijaznim ravnanjem je širil le prijateljstvo in tovarištvo med nami, a bil je tudi borben, kadar je šlo za napredek.

Dragi Lojze, hudo nam je vsem pri srcu, ko te ni več. Zagotavljamo pa ti, da te bomo obdržali v trajnem lepem spominu!

Vihar je odnašal strehe

Ptujska gora, januarja. Zadnje dni je divjal nad Ptujsko goro hud vihar, ki je zlasti v ponedeljek dobil močan zaleh ter povzročil hudo razdejavanje. Vihar je dvigal strehe s hiš, ter jih metal na tla. Najhuje je poškodoval lepo ptujskogorsko cerkev, znamenito staro božjo pot Matere božje. Cerkev izvira iz 14. stoletja. Vihar ji je odnesel streho nad desno ladjo ter jo tresčil ob tla. Na strehi je zazijala velikanska luknja, ker je vihar odtrgal tudi ogrodje. Prav tako je odnesel na župnišču polovico strehe in razkril nešteto drugih poslopij.

Škoda je velika. Bati pa se je, da bo še večja, če začne močno deževati ali pa snežiti. Trajalo bo precej časa, preden si bodo ljudje strehe za silo poravnali. Zlasti bo škoda velika, če ne bo mogoče cerkve kmalu popraviti, ker bo trpela lepa notranjščina cerkve.

Bratomorilec si je sodil sam

Šmartno ob Savi, januarja.

28letni čevljarški pomočnik Viktor Marn, zaposlen v Ljubljani pri tvrdki Bat'i, si je na lastnem zemljišču, obsegajočem okoli 800 kvadratnih metrov, ob Šmartinski cesti že v okolišju ljubljanske uprave, pomladi leta 1926 zgradil lepo hišico in se nameraval poročiti. Viktorjeva hiša je bila brez dolga. Ko bi se pa bil moral oženiti, so nastale neke homatije. Izbral si je drugo dekle, prvo pa ga je po sodnem potu prijelo za odškodnino. Da bi se Viktor na kak način odkrižal te neljube tožbe in da bi si zavaroval svoje posestvo, se je z bratom zidarškim delavcem Lojzetom, ki je bil 3 leta starejši od njega, dogovoril, da bosta hlinila dve posojili. Najprej se je Lojze vknjižil že leta 1934. na Viktorjevo posestvo za 40.000 din, a l. 1936. še za 27.000 din. V dolžnem pismu je bilo dogovorjeno, da bo moral Viktor bratu Lojzetu vrniti posojilo takoj, kakor hitro bo Lojze to zahteval. Med bratoma so se nato vrstili večni prepiri. Lojze je zahteval denar, a Viktor se je branil.

Na praznik sv. Rešenja telesa l. 1936. je prišel Viktor pozno v noč na bratov dom v Šmartnem ob Savi. Tu je našel brata Lojzeta in starše, ki so prebivali pri sinu Lojzetu v preužitku. Med bratoma je nastal prepir.

Drugi dan so sosedje in drugi že pogrešali Viktorja. Kmalu so se začele širiti govorice, da je Lojze ubil brata Viktorja. Brat Lojze se je potuhnjeno izgovarjal: »Vzela ga je noč. Ne vem kje je. Ga boste že našli!« Ljudje so celo govorili, da ga je brat zakopal pod hišni prag. Oče France je nato zaprosil svoje sosedje, naj prekopljejo ves prostor okoli domačega praga. Trupla pogrešanega Viktorja pa niso našli.

Vevški orožniki so tedaj uvedli prve poizvedbe in v ponedeljek 15. junija l. 1936. so se odločili, da izvrše na domu Lojzeta Marna hišno preiskavo. Preiskavo je vodil komandir narednik g. Sušnik s pomočjo še dveh drugih orožnikov. Orožniki so našli važne sledove, ki so kazali na to, da je bil Viktor Marn umorjen in nato kam zavlečen. V bližini hiše so dobili mnoge krvave predmete, ki so bili last Lojzetu Marnu aretacijo. Ta je trdovratno obremenilni znaki, so orožniki napovedali aretacijo Lojzeta Marna. Ta je trdovratno zaničal vsako krivdo in soudeležbo pri umo-

ru. Lojze je bil izročen v ljubljanske sodne zapore.

Vevški orožniki so nato več dni z največjo natančnostjo preiskovali osumljenčevo hišo in njeno okolico. Našli so krvave sledove, ki so držali proti Savi. Izsledili so celo prostor na travniku, kjer je bila trava močno poteptana in okrvavljena. Tam so breg Save betonirali. Na neki skali so dobili tudi krvave sledi. Nastal je torej sum, da je moral morilec vreči truplo Viktorja v Savo.

Vevški orožniki so predložili državnemu tožilstvu obširno poročilo o vsem, kar je bremenilo umora osumljenega Lojzeta. Vsa preiskava pa je bila brezuspešna. Po 10 mesecih preiskovalnega zapore je državno tožilstvo proti Lojzetu Marnu ustavilo preiskavo zaradi pomanjkanja dokazov in Lojze Marn je bil spuščen na svobodo. Vrnil se je domov na svoje posestvo — in bil spet zaposlen kot zidarski delavec. Družil pa se je s prav zloglasnimi ljudmi. Lojze je na zunaj hlinil delavnega človeka, zahajal pa je v beznice, kjer so se sestajali zločinci. Ze prej je poznal zloglasnega Anžurja iz Zadobrove.

Postal je prav dober Anžurjev prijatelj in mu izročil delavsko knjižico svojega pogrešanega brata Viktorja. Jože Anžur, ki je lani zagrešil veliko razbojništva v okolici in po samotnih krajih litijskega okraja, je pobegnul čez mejo na nemško Koroško. Tam je pri nekem posestniku dobil službo hlapca. Posestniku je izročil delavsko knjižico na ime Viktorja Marna. Nemška oblastva so postala na to knjižico pozorna in so o njej povpraševale pri naših oblastvih. Hkratu so aretirala Jožeta Anžurja, ki se je pri zaslišanju zapletel v protislovja.

O tem so bili obveščeni tudi vevški orožniki, ki so zdaj začeli upati, da jim bo mogoče odkriti zagonetni umor Viktorja Marna. Komandir-narednik g. Sušnik se je z drugimi orožniki pred dnevi odpeljal na Jesenice, kjer je bil Lojze Marn zaposlen pri neki stavbi. Lojzeta so ponovno aretirali in odvedli v ljubljanske sodne zapore.

Te dni je oče France Marn, preužitkar, star okoli 65 let, prišel na vevško orožniško postajo in izpovedal razne reči, ki bremenijo Lojzeta. Orožniška patrila pod vodstvom komandirja g. Sušnika je takoj odšla v Šmartno ob Savi, ki spada pod okoliš vevške orožniške postaje, ter ponovno začeli preiskavo. Naleteli so na staro jamo za apno, ki je bila zabetonirana. Ko so dvignili betonski pokrov, se jim je nudil grozen prizor. V njej so našli truplo na pol sedečega moškega. Bil je seveda skoro že sam okostnjak. Po zlatih zobeh in čevljih so spoznali, da je mrtvec res pogrešani Viktor Marn. Na lobanji se še dobro poznajo udarci s kolom. Na licu mesta je bila tudi sodna komisija. Lojze Marn, ki je bil te dni priznal umor, si je v tork v zaporu sodil sam in se obesil.

Kokošji tat je ubil gospodinjo

Sv. Anton v Slov. goricah, januarja

Rojsovi pri Sv. Antonu v Slovenskih goricah so bili zvečer zbrani pri večerji v gostilniških prostorih. Med večerjo je šla iz gostilniške hiše proti hlevu gospodinja Marija Rojsova. Domačim je dejala, da gre gledat h kokošim. Ker je dolgo ni bilo nazaj, so domači šli v hlev in našli na tleh ležečo Rojsovo, ki je v zadnjih trenutkih zavesti izpovedala, kaj se je pripetilo. Poslali so takoj po svetotrojiškega zdravnika doktorja Bruna Weixla, ki je ugotovil, da ima Rojsova počeno lobanjo. Pet ur nato je Rojsova umrla.

Na podlagi nekaterih okoliščin in tega, kar je Rojsova tik pred onesveštenjem izpovedala, je bilo mogoče dognati potek dogodkov, ki so zahtevali življenje marljive gospodinje.

Marija Rojsova je šla v hlev, iz katerega pridev v poseben prostor, kjer je perutnina.

Stopila je brez svetilke v hlev, tedaj pa se je pojavil pred njo večji možki in jo udaril s tako silo, da je obležala na trdih tleh s počeno lobanjo. Neznanec jo je še na tleh ležečo udaril večkrat po glavi, nato pa pobegnul z osmimi kokošmi.

Tat morda ni imel namena ubiti gospodinj, ker jo je tolkel le s pestjo, med tem ko je glavna poškodba nastala zaradi padca na trda tla. Rojsova je bila znana kot skrbna in dobra gospodinja. Orožniki vneto poizvedujejo za krivci.

Iz Prekmurja

Geza Vezir †. V Martjancih v Prekmurju je preminil v 50. letu starosti g. Geza Vezir, predsednik občine Martjancev in bivši poštar. Bolehal je že dalje časa za rakom na želodcu. Nedavno je iskal zdravja tudi v ljubljanski bolnišnici, kjer so ga operirali, vendar pa je bilo že prekasno. Želel si je nazaj v svojo rodno vas, kjer je umrl. Ob krsti plaka njegova življenjska družica, s katero je preživel 25 let v neskaljeni sreči. Od otrok je najstarejša hčerka poročena s prof. Habetom v Ptuj, dve mlajši hčerki pa hodita še v šolo. Vrlega moža bo pogrešalo tudi gasilno društvo, kateremu je bil ustanovitelj. Udeleževal se je tudi pri Posojilniški zadrugi in je bil svetnik Zbornice za trgovino, obrt in industrijo. Bodi rajnkemu

lahka domača gruda, preostalim naše iskreno sožalje!

Soferska šola Jugoslovskega Touring-Cluba v Murski Soboti priredi na splošno željo avtomobilistov šoferski tečaj za poklicne šoferje in samovozače. Pričetek tečaja bo 25. t. m. ob 9. uri v dvorani hotela »Slona« pri Bacu v Murski Soboti. Tečaj bo obsegal dva dela. Teoretična predavanja bodo v popoldanskih urah, praktične vaje in vožnje pa vsak dan dopoldne. Šolnina znaša 1600 din. V ta znesek so všteti izpit, izpitna taksa kolovina in avtomobilska vožnja za kandidata okoli 200 km. Kandidati si morajo razen tega preskrbeti edino le potrebne dokumente. Reflektanti naj se obrnejo na vodstvo šoferske šole JTK v Murski Soboti, hotel »Slon«.

Naši na tujem

Iz Friedrichskooga (Nemčija) nam pišejo: Srečno novo leto želijo sorodnikom, prijateljem in znancom: Irgolič Friderik (Segovci), Spindler Anica (Segovci) in Novak Rudolf (Sv. Bolfenk pri Ormožu).

Tudi opice imajo svoj jezik

Neki nemški učenjak, ki se bavi s preučevanjem živalstva, se vprašuje, ali morda človeška govornica ne izvira iz govornice živali. Profesor Garnar iz Amerike se je tudi ukvarjal s tem vprašanjem. Preživel je več mesecev v srednjeameriških pragozdovih, kjer je poslušal jezik opic in ga prestrezal na gramofonske plošče. Na vrhu ogromnega drevesa si je bil uredil stalno poslušalno postajo in tam je prisluškoval noč in dan. Uspehi njegovega prizadevanja potrjujejo naziranje, da ima pri opicah vsak glas svoj določen pomen. Tako izraža večina opic z besedico »fi« svojo jezo, dobro voljo pa s posebnim lajajočim zvokom »haha«. Nekega dne je prišel profesor Garnar v živalski vrt v Los Angelesu in s seboj je imel gramofon. Stopil je k opičji kletki in navil gramofon s ploščo, na kateri so bili zabeleženi opičji izrazi za jezo.

Učinek je bil presenetljiv. Med opicami je nastalo silno razburjenje: škripale so z zobmi in iskale z očmi dozdevne tovariše, katerim bi bilo treba pomagati. Povsem nasproten učinek je pa dosegel s ploščami, na katerih je imel besede zadovoljstva, radosti ali smeha. Enako jasno so opice kazale svoja čustva na druge zvoke, izražajoče strah, svrilo in podobno.

Najbolj razvit jezik imajo opice giboni. V njihovem slovarju so tudi razmerno popolno razvite besede, kakor prut, huit ali kruig. Besedo hju, ki jo pogosto rabijo te opice, najdemo celo v jeziku njihovih človeških sosedov v Indiji. Ta beseda pomeni tiger. Na zemlji živi še sedaj vrsta divjih človeških plemen, ki tudi ne znajo več kakor s čudnimi goltanskimi zvoki izražati priproste pojme svojega vsakdanjega življenja.

Umetni dež z grmenjem

Iz Amerike pride marsikatera vest, ki se pozneje o njej izkaže, da je plod bujne domišljije. Tako tudi ne moremo vedeti, koliko je resnice na časopisni vesti, da je argentinski inženjer Baigorri-Velaz izumil napravo, s katero je čisto zanesljivo mogoče napraviti dež. Prvi poizkus s to napravo je bil narejen v argentinski deželi Santiagu del Estero. Dežela Santiago del Estero trpi po navadi od suše tako, da zemlja vse križem razpoka. Ker so v tej deželi zdaj na vladi ljudje, proti katerim je huda opozicija, so nekateri listi pisali, da je to volilni lim za bližajoče se volitve. Tudi vodja buenosaireske vremenske opazovalnice je izjavil, da je umetni dež nemogoče napraviti.

Zavoljo tega je Baigorri-Velaz zaprosil osrednjo vlado v Buenos Airesu, da v tem mestu naredi ponoven poizkus 3. tm. ter razkaže, komisiji sestavljeni iz izvedencev, svojo napravo.

Dne 30. decembra ob 10. dopoldne je začela njegova naprava delovati. Nebo je takoj začelo izpreminjati barvo. Pooblačilo se je. Nad hišo, v kateri je bila postavljena naprava in kjer je na strehi antena, se je začel v višini 100 m delati oblak, ki je postajal čedalje večji. Dan je bil precej soparen, še soparnejša je bila noč. Ljudje niso mogli spati. V bližini hiše, kjer je bila postavljena naprava, je naenkrat začelo grmeti in bliskati se v zraku. Dne 3. t. m. je pa nad mestom in bližno okolico nastal precejšen naliv.

Izumitelj je kar oblegan od raznih zanimancev, ki mu ponujajo za izum milijonske zneske. Celotne nekatere evropske velesile so ponudile velikanske vsote za odkup izuma, ki bi ga uporabljali tudi v vojni. Če je kaj na tem izumu, bo naprava za umetni dež res blagoslov za mnoge pokrajine, ki jih zdaj ugonablja suša.

Čez 5000 let bodo

vsi ljudje velikani

V zavodu za preučevanje človeka v Londonu se že dalje časa bavijo s tem, da bi znanstveno ugotovili, ali je res, da so ljudje po postavi čedalje večji. Za takšno ugotovitev je treba precej truda, da se dožene resnica. Omenjeni znanstveni zavod je premeril že najmanj 70.000 ljudi najrazličnejših plemen

in družabnih slojev in prišel res do zanimivih ugotovitev. Že zadnja dva rodova sta pokazala, da so ljudje zdaj povprečno za nekaj centimetrov višji, kakor pa so bili na primer pred šestdesetimi leti. V devetdesetih odstotkih so sinovi nasproti očetom dosegli večjo velikost.

Učenjaki radi iz svojih ugotovitev sklepa v naprej. Tako so storili tudi v tem primeru. Zdaj pravijo, da so čisto prepričani, da se približujemo čeprov bolj počasi dobi, ko bodo na svetu živel sami velikani. Neki profesor, član omenjenega londonskega znanstvenega zavoda, napoveduje, da čez 5000 let na zemlji ne bo nobenega človeka več, ki bi bil manjši od dveh metrov.

× **Protižidovski izgredi v Rusiji.** Po vesteh iz Moskve so bile v mnogih krajih v Rusiji krvave protižidovske demonstracije. Posebno hudi izgredi so bili v čerkeski pokrajini na Kavkazu, kjer so porušili mnogo židovskih hiš, in pobili več Židov.

× **Hud mraz v Severni Ameriki.** V severnem delu Zedinjenih držav je spet zavladala izredno huda zima. Toplina je padla na 20 do 30 stopinj pod ničlo. Zmrznila je že dolga vrsta ljudi. V Kanadi pa besne hudi snežni zameti in je ves promet ustavljen.

× **Angleška hripa.** V Angliji je začela razsajati posebna vrsta hripe, ki jo za spremembo od španske imenujejo angleško hripo. Bolezen se zelo naglo širi, a traja le po tri dni. Najprej se pojavijo hude bolečine v grlu, nato pa poskoči toplina na 40 stopinj. Bolnik čuti močne bolečine v želodcu in bljuva. Od časa do časa se polasča bolnika huda omotica. Naglo, kakor se pojavi, bolezen spet splahne. Doslej še ni bilo nobenega smrtnega primera. Po poročilih londonskih listov je obolelo v zadnjem tednu za angleško hripo nad pol milijona ljudi.

× **Zenska konjenica v Rusiji.** Iz Moskve poročajo, da je v konjeniški šoli v Novosibirsku mimo drugih vojaških novincev tudi 134 deklet. Dekleta se bodo izurile za ženske konjeniške čete Vorošilove konjenice po raznih vaseh okrog Novosibirska.

× **Pred usmrtnitvijo si je v ječi z nožem prerezal vrat.** Po 72 letih bi morali imeti te dni v Nitri na Slovaškem spet usmrtnitev. Obešen bi moral biti poljski paznik František Veres iz Zubora, ki je hotel na grozen način pomoriti svojo šestčlansko družino. S petrolejem je polil spečo ženo in pet otrok in vse pohištvo, potem pa vse zažgal in s kijem v roki stopil k vratom, da bi mu nobena žrtev ne ušla. Ko je Veresova žena poskusila z 9-mesečnim sinčkom zbežati iz goreče hiše, jo je Veres pobil na tla, potem pa zbežal. Nesrečno ženo so spravili v bolnišnico, kjer se je zdravnikom posrečilo rešiti njej in najmlajšemu življenje. Stirje otroci so pa v hiši zgoreli. Veresa so potem aretirali in porota ga je obsodila v smrt na vešalih. Preteklo soboto zjutraj bi ga bili morali obesiti. Ko pa je prišel dve uri pred usmrtnitvijo v celico paznik, da bi obsojenca opozoril, da se mu bliža zadnja ura, ga je našel nepremično ležečega na postelji, od katere je kapljala kri. Odgrnil je odejo in opazil, da ima Veres z nožem prerezan vrat. Zdravniki pravijo, da bo v 14 dneh spet zdrav. Usmrtnitev so morali seveda preložiti.

× **Orel je napadel smučarja.** V francoskih Alpah se je pripetil izreden primer, da je velik planinski orel napadel smučarja. Smučar je bil v smrtni nevarnosti. Skoraj pol ure se je moral boriti z orlom. Po daljši borbi, ko je bil že na koncu svojih moči, se mu je posrečilo, da je orla s smučarsko palico najprej omamil in nato ubil.

× **V treh dneh ubili 4000 tigrov.** V Nepalju v severni Indiji je bil do nedavnega v veljavi zakon, ki je pod smrtno kaznijo prepovedoval lov na tigre. Lahko si vsakdo misli, kaj je bila posledica tega. Tigri so se v petih letih, kolikor časa je bil v veljavi ta zakon, tako razmnožili, da so bili za vso deželo najhujša nadloga. Človeških žrtev je bilo čedalje več in že je bilo tudi treba pomisliti na to, kaj bo, če ta zakon še nadalje ostane v veljavi. Vlada je zato pred kratkim razveljavila zakon ter spet dovolila lov na tigre. Ljudje so se z vso vnemo vrgli na divje zverine, da bi jih vsaj pregnali, če že ne pobili. Takoj, ko je bil zakon ukinjen, so se že pokazale tudi učinkovite posledice. V prvih treh dneh so v Nepalju postrelili nič manj kot štiri tisoč tigrov in še vedno se ni treba bati, da bi jih kaj kmalu zmanjkalo.

Listnica uredništva

Dechsel. Glede delovnih pogojev v Belgiji in Holandski se obrnite na jugoslovenski konzulat v Düsseldorfu.

Veliki Podlog. Sporočilo glede sejma 16. t. m. smo žal prepozno prejeli.

Lava—Celje. Če se je gumijasta snov pod dežnim plaščem strčila, da se lomi, je znamenje, da se je pokvarila. Sredstva, ki bi plašč spet napravila mehko, ne poznamo. Če je kakšno takšno sredstvo, izveste v kakšni kemični pralnici.

Ženski vestnik

Kako dolgo traja prebavljanje posameznih jedi

Vsaka jed potrebuje določen čas za prebavo, in dobro je, če te čase vsaj za najvažnejša živila poznamo, da bomo vedeli izbrati.

Čaj, kava in pivo zapustijo želodec v eni uri, mehko kuhana jajca, mesna juha in kuhano mleko v polurugi uri, kruške in cvetača v dveh urah, paradižniki v dveh in pol ure, sirova jajca, krompir v obličah, bel kruh jagode in marelice v dveh urah in treh četrtih, kuhana perutnina v treh urah, bravina v treh urah in eni četrti, riž, špinača in govedina v treh in pol ure, pečenka in kumarice v štirih, orehi, gosja pečenka, svež kruh in račja pečenka v štirih in pol, slaniki in zeleni fižol v petih, svinjina v petih in eni četrti ure.

Po teh podatkih je mogoče sestaviti primerne obede in večerje, kar je posebno važno za večerjo, kajti od hitre prebave je odvisno dobro spanje.

Za kuhinjo

Svinjsko meso z zeljem. Pol kile svinjskega mesa zreži na majhne koščke. Na masti prepraži štiri žlice drobno zrezane čebule. Ko čebula malo porumeni, stresi meso na čebulo, osoli in pokrito duši: toliko časa, da se sok poduši. Ko se je sok podušil, potresi na meso dobro žlico moke, in ko moka porumeni, žalij s kropom da dobiš bolj redko omako. Pokrito naj počasi vre dalje, da postane meso mehko. Obenem ko daš meso dušiti pa deni pol kile kislega zelja v drugo kozo dušiti. Za zelje razbeli malo masti in ga na masti duši. Če je zelje zelo kislo, ga prej operi. Ko sta meso in zelje mehko dušeni, zmešaj oboje skupaj in daj na mizo. Zraven daš valjance, žgance in slično.

Svinjsko meso z ohrovtom in krompirjem. Na masti prepraži četrt kile drobno zrezane čebule. Na čebulo stresi pol kile drobno zrezanega svinjskega mesa, osoli in dodaj žličico sladke paprike. Vse skupaj duši: pol ure. Nato prideni eno kilo na rezance narezanega ohrovtu in malo vode in duši dalje. Ko je jed že napol mehka, dodaj še pol kile na plošče narezanega krompirja, po potrebi prilij še malo vode (jed mora biti gostljata) in duši, da se tudi krompir zmešča. Daš kot samostojno jed na mizo. Če hočeš to jed pripraviti za večerjo, lahko meso in ohrovt dušiš med kuhanjem kosiha, zvečer pa dodaš še krompir, in ko se ta skuha, daš na mizo.

Fižol s paradižnikovo mezgo. Pol kile fižola namoči že zvečer. Drugi dan fižol pristavi s svežo vodo. K fižolu deni tudi eno celo čebulo in ga osoli. Ko je fižol kuhan, ga ocedi. V kozo razbeli mast in prepraži eno drobno zrezano čebulo in strok stlačenega česna. Na mast stresi ocejeni fižol, dodaj dve žlici paradižnikove mezge, zmešaj in še kakih pet minut duši. Fižol stresi v skledo in ga potresi s sesekljanim zelenim peteršiljem.

Rižev kipnik. Zavri dvajset dek riža na vodi. Nato ga ocedi in pristavi z mlekom. Riž naj bo gost in nepreveč kuhan. Ko je riž

kuhan in se je malo ohladil, primešaj dva rumenjaka, sladkorja po okusu (sladkor in rumenjaka prej dobro umešaj, da se zgostijo, zato vzemi tudi sladkor v prahu) in sneg dveh beljakov. Kozo dobro pomaži s sirovim maslom, posuj s sladkorjem v prahu, noter stresi riž, razravnaj in peči približno pol ure, da se lepo rumeno zapeče. Ko je kipnik pečen, ga potresi s sladkorjem v prahu in daj na mizo v posodi, v kateri si pekla. Zraven lahko daš segret malinov sok ali pa suhe kuhane češplje.

Cmoki s slanino. Skuhaj kilo krompirja, ga olup in pretlači skozi sito. Pretlačenemu krompirju dodaj pol kile moke in umešaj v testo. Nato razvaljaj testo in zreži na četverkotne kose, položi v vsak kos košček ocvrte slanine ali ocvirke in ga zavij v obliki cmoka. Cmoke skuha v slanem kropu, kuhane ocedi in zabeli z drobtinami ali ocvirki. Cmoke daš s kislim zeljem na mizo.

Praktični nasveti

Kako spoznamo, ali je gos stara. Starost gosi lahko doženemo, ako preiščemo njene perutnice. Na zunanjem robu tik ob največjem peresu je namreč dvoje majhnih ošpičenih peresc, ki sta zelo trdi. In na večjem lahko določimo starost gosi, ker je na zunanji strani tega večjega peresa majhna zareza, kakor bi jo zapilil s pilo. Vsako leto se pokaže ena več, in tako določimo po številu teh zareze starost gosi.

Ako se vrata ne zapirajo. Sčasoma se marsikatera vrata ne morejo več dobro zapreti. Vzrok je navadno, da so se povzela, tako da se pri kljuki ne zapro. Popravimo to na ta način, da vrata privzdignemo v tečajih, okoli tečajev pa navijemo malo žice. Tako dobijo vrata spet pravo lego. Enako je treba napraviti tudi z okni, ki se ne zapirajo.

Vložke proti znoju pod pazduhami operesh najbolje takole: V ploščnato posodo deni malo drobne sode in nanjo vlij liter tople vode. V tej vodi pusti vložke kakih pet minut, nato pa jih vzemi ven, ne da jih ožmeš. Nato namli tisto plat z belim milom, izperi hitro in previdno, pa jih spet položi, ne da jih ožmeš, na suho čisto krpo. Pokrij jih z isto ali drugo suho krpo in z roko malo potlači, da se iztisne voda, nato jih poravnaj na prvotno obliko in jih z bučkami pripni na desko za likanje, tako da ležijo z blagom navzgor. Nato jih posuši na zraku. Likati jih ne smeš. Operi jih pa večkrat, sicer postanejo vložki trdi in prepuščajo pot. Vložki so pa zelo važni za ženske, ki se močno potijo pod pazduhami, ker se sicer od potu obleka skvari in tudi kmalu raztrga.

Kako ravnaj z blatnimi čevlji. Blatnih čevljev ne smemo dati sušiti, ker blato razjé usnje, ampak jih najprej operimo ali izbrisimo z vlažno krpo. Tako očiščene denimo na kopita ali jih pa vsaj dobro nabašimo s časopisnim papirjem, da se preveč ne skrčijo, odnosno da ne izgube lepe oblike. Sušiti jih moramo blizu peči, a nikdar ne na vroči peči, sicer razpoka usnje. Čevlje pa deni na dve poleni, da more zrak na podplate, ker se potem hitreje posušijo. Osušene čevlje nato namaži s kremo in jih dobro s krtačo zdrigni. Podplate je dobro večkrat namazati z laninim oljem, ker so po olju bolj prožni in trpežni.

Radio Ljubljana

od 22. do 29. januarja

Nedelja, 22. januarja: 8.00: Kmečki trio. 9.00: Napovedi, poročila. 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz franciške cerkve. 9.45: Verski govor (ravnatelj Jože Jagodič). 10.00: Dvořak: Slovanski plesi, simfonična suita (plošče). 11.00: Koncert Pilihovega kvarteta. 12.00: Klavirski koncert Viktorije Švihlikove (sodelovala bo radijski orkester). 13.00: Napovedi. 13.20: Opoldanski koncert radijskega orkestra. 14.00: Vse mogoče, kar kdo hoče (plošče po željah). 17.00: Kmetijska ura: Zakaj so kmetijske organizacije potrebne (inž. Rado Lah). 17.30: Za boljšo voljo in krajši čas

(plošče). 18.00: Alfonz Inkret: Sovražnik malih živali, igrica (člani radijske igralske družine). 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Duet orglic in harmonike (Petan France in Stanko Avgust). 20.30: Koncert operne glasbe (sodelovala bosta Vera Majdičeva in radijski orkester). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Za ples in oddih (plošče).

Ponedeljek, 23. januarja: 12.00: Iz daljnih krajev (plošče). 12.45: Poročila. 13.00: Napovedi. 13.20: Opoldanski koncert radijskega orkestra. 14.00: Napovedi. 18.00: Zdravniška ura (dr. Bogomir Magajna). 18.20: Nekaj valčkov (plošče). 18.40: Melodije Paglavčeve pesmarice iz leta 1733. (dr. Josip Čerin). 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Zanimivosti. 20.00: Godbe na pihala (plošče). 20.30: Bach: Božični oratorij (izvajala bosta radijski komorni zbor in radijski orkester, besedilo bo recitirala članica narodnega gledališča Mihaela Šaričeva). 21.30: Dvořak: Ameriški kvartet v F-duru (plošče). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Prenos lahke glasbe iz kavarne Emone.

Torek, 24. januarja: 11.00: Šolska ura: Čistoča — pol zdravja (dr. Franta Mis). 12.00: Pisana šara (plošče). 12.45: Poročila. 13.00: Napovedi. 13.20: Citre solo (Vil. Skok). 14.00: Napovedi. 18.00: Pester spored (radijski orkester). 18.40: Odnos svetega do lepega (Fran Terseglav). 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Vesela kronika. 20.00: Slovenski vokalni kvintet. 20.45: Koncert radijskega orkestra. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Odmeki iz Amerike (plošče).

Sreda, 25. februarja: 12.00: Angleške skladbe (plošče). 12.45: Poročila. 13.00: Napovedi. 13.20: Ruski zvoki (plošče). 14.00: Napovedi. 18.00: Mladinska ura: Arnošt Adamič: Katastrofa v rudniku, zvočna slika (izvajali bodo člani radijske igralske družine). 18.40: 20 let razvoja jugoslovenske socialne politike z vidika delavskega prava (dr. Branko Alujevič). 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Uvod v prenos. 20.00: Prenos iz ljubljanske opere (v prvem odmoru glasbeno predavanje — Ukmar v drugem napovedi, poročila).

Četrtek, 26. januarja: 12.00: Priljubljeni napevi (plošče). 12.45: Poročila. 13.00: Napovedi. 13.20: Violina in kitara (prof. Jeraj in Stanko rPek). 14.00: Napovedi. 18.00: Pester spored (igral bo radijski orkester). 18.40: Slovenščina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Deset minut zabave. 20.00: Plesi raznih narodov (koncert radijskega orkestra). 21.10: Klavirski koncert Mirce Sancinove iz Celja. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Šrnel »Škrjanček«.

Petek, 27. januarja: 11.00: Šolska ura: Svetosavska proslava (brezposelni učiteljski abiturienti). 12.00: Naša pesem (plošče). 12.45: Poročila. 13.00: Napovedi. 13.20: Češki, slovaški in ukrajinski napevi (plošče). 14.00: Napovedi. 18.00: Ženska ura: Delo kmečke gospodinje v zimskih mesecih (Franja Brodarjeva). 18.20: Pesmi Josephine Bakerjeve (plošče). 18.40: Francoščina (dr. Stanko Leben). 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Zanimivosti. 20.00: O jazzu v besedi in zvoku (Vladimir Golob). 20.30: Koncert (sodelovala bosta Sonja Ivančičeva in radijski orkester). 22.00: Napovedi, poročila. 22.30: Angleške plošče.

Sobota, 28. januarja: 12.00: Plošča za ploščo v venček hiti. 12.45: Poročila. 13.00: Napovedi. 13.20: Plošča za ploščo v venček hiti. 14.00: Napovedi. 17.00: Otroška ura: Selma Lagerlöf: Kako je Niels Holgerson popotoval z divjimi gosmi — povest v nadaljevanjih; Miški Miki kot sportnika, zvočna slika — člani narodnega gledališča). 17.50: Pregled sporeda. 18.00: Za delopust bo igral radijski orkester. 18.40: Zimski prazniki v Zilji (Boris Orel). 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Beseda k prazniku (Fr. Finžgar). 20.00: O zunanji politiki (dr. Alojzij Kuhar). 20.30: Vesel glasben večer (nastopijo Akademski pevski kvintet, šrnelkvartet in člani »Grafike«, ki bodo peli kuplete). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Za konec tedna bo igral radijski orkester.

Največji znani meteor je padel na zemljo v Sahari

Med vojno leta 1916 je iz vesoljstva padel v puščavo Saharo velik meteor, ki bo najbrž največji izmed vseh, kar jih je kdaj priletelo na našo zemljo. Evropa je zanj sicer izvedela že takrat, toda sredi vojne vihere za take reči ni bilo časa, medtem pa so puščavski viharji meteor že tako pokrili s peskom, da ga bo danes težavno najti. Takrat je bil neki francoski kapetan, ki je služboval na meji francoskega Tunisa in Sahare, opozorjen, da domačini skrivajo nasproti tujcem skrivnost o neki železni gori. Šele po mnogih obljubah se mu je posrečilo, da je izvlekel iz njih, za kaj je šlo. Eden izmed vodilnih Arabcev mu je povedal, da je 45 km od mesta Adrarja v puščavi našel goro. Kapetan je takoj sestavil odpravo, ki je v nekaj dneh res prišla na naznačeno mesto. Sredi peščene ravnine je ležala velikanska železna kepa, dolga kakih 100 m in visoka 40 m. Kapetan jo je ocenil na milijon ton. Arabci skrivnosti o železni gori zato niso marali takoj izdati, ker so že sami imeli svoje posebne namene s tem »darom iz neba«. S preprostimi orodjem so se že lotili velikega železnega kupa in odnašali posamezne kose, kolikor so jih pač mogli odbiti.

Okrog meteorja je takrat kapetan našel še manjše kose železa, ki so se odrobili od glavne kosa ali ob padcu na zemljo ali pa že v ozračju. Meteor je preiskal še neki francoski zemljelovec, ki je ugotovil, da je to največji doslej znani meteor na svetu. Snov meteorja sestoji iz 90% čistega železa in 10% nikla. Nikomur pa ni prišlo na misel, da bi ležišče meteorja označil na kakem zemljevidu, ker so vsi računali, da se bodo kmalu spet vrnil k njemu in ga natančneje preiskali. Bila je pa vojna vihra in za take odprave ni bilo denarja in ne časa. Kapetan je bil kmalu prestavljen drugam in je v teh dvajsetih letih že umrl.

Danes je meteor že tako pokrit s peskom, da ga nova francoska odprava, ki je bila nalašč za to sestavljena, ni mogla več najti. Brez

uspeha se je morala vrniti iz puščave, kjer seveda ni nobenih poti in ne kakega drugega znamenja, po katerem bi se bilo mogoče ravnati. Peščenih gričev je polna puščavska planjava in nihče ne ve, pod katerim se skriva največji in najtežji meteor sveta. Odprava bo še poskušala svojo srečo, najverjetneje pa je, da bo moral priti na pomoč spet veter, ki ga bo odkril, kakor ga je pokrtil.

Ta meteor naj bi bil največji orjak med doslej znanimi meteorji. Po muzejih imajo meteorje, ki pa po večini ne presegajo 100 kg. L. 1908. je v Sibiriji padel meteor, ki je bil težak 130 ton. Ko je telebnil na zemljo, se je zemlja stresla, kakor ob večjem potresu. Tresljaj zemlje so aparati potresomerskih postaj zabeležili nad 1500 km daleč. Ozračje je tako vzvalovalo, da so celo v Londonu čutili vetrovni sunek.

Po Sloveniji gre glas: »Domovina« je za nas

Nov redilni prašek „Redin“ za prašiče

Vsak kmetovalec si lahko hitro in z malimi stroški zredi svoje prašiče.

Zadostuje samo en zavitek za enega prašiča ter stane en zavitek din 6, po pošti 12, trije zavitki po pošti din 24.

Mnogo zahvalnih pisem. Uspeh Vam je zagotovljen.

PAZITE, pravi »Redin« se dobi samo v zavitkih za napisom »Redin« in ga prodaja za kranjski del Slovenije drogerija

KANC, LJUBLJANA, Židovska ulica 1a.

Za štajerski del Slovenije in Prekmurje pa samo drogerija Kanc, Maribor, gospodarska ulica 33/II.

Mali oglasi

PRODAM POSESTVO

s prvovrstnimi njivami, travniki, gozdovi in gospodarskimi poslopji. Skupno 35 oralov. oPsestvo leži 5 km od Ptujja na ravnini. Druga pojasnila daje lastnik Cimerman Ivan, Pacinje 21, Moškanjci pri Ptujju.

ZDRAVSTVENE IN POUČNE KNJIGE

Zablode ljubavnega življenja 20 din, Veliki vsevedež 28 din, Spisovnik ljubezenskih pisem, veliki 30 din, mali 24 din Sanjska knjiga vedeževanje iz kart velika 38 din, Najboljša kuharica 40 din, Kako se žena obvaruje spočetja nosečnosti 36 din. Razpošilja po povzetju Bagary, Maribor, Loška 5-I.

ŽENSKES ZANIMIVOSTI

prinaša vsak mesec časopis »Žena in dom« Pišite upravi Ljubljana, Dalmatinova 8-D da Vam pošlje eno številko brezplačno na ogled.

NAROČAJTE IZ KUPČICEVE DREVESNICE IN TRSNICE

na Ptujski gori. Seznam in cenik na razpolago.

DA BI IZGLEDALI
VSAK DAN LEPŠI,
uporabljajte to
posebno **KREMO**
na ta poseben **NAČIN**

Lepoto ne morete postaviti na svojo kožo. Zato če jo želite ohraniti brez hib, brez gub, mehko kot svila, morate uporabljati kremo Simon — posebno prodorno kremo, ki dela lepoto od zdočaj hraneč krepeč in oživljajoč tkiva pod kožo. Krema Simon ni niti suha niti mastna. Zato jo uporabljajte na poseben način — kadar je vaš obraz vlažen. Ona je tako močno koncentrirana in toliko je je v vsakem lončiču, da je dvakrat bolj izdatna.

Uporabljajte kremo Simon en mesec, pa boste videli, kako bodo izginile gube in kako boste v celini izgledali lepši.

VAS OHRANI NARAVNO LEPO.

Dobi se v vseh strokovnih trgovinah.

Za smeh in kratek čas

SINKO POTEPIŃKO

Sinko: »Očka, ali je res, da se nič na svetu ne zgodi prvič, da se vse ponavlja?«

Oče: »Res je.«

Sinko: »Ali se spominjaš, da si mi nekoč pravil, kako so te zapodili iz šole?«

PRI SVIDENJU

A: »Ko sva se pred devetimi leti poslovila, si brenčal za hčerjo svoje gosposinje. Kaj je nastalo iz tistega razmerja?«

B: »Sedmeroglava družina.«

VSE BO V REDU

Branko: »No, zdaj je že vse pripravljeno za ugrabitev!«

Zora: »Da, da! V Zagrebu se poročiva, v Beogradu bova prosila za odpuščanje in iz Skoplja bova brzojavila po denar za povratek.«

NEPOBOLJŠLJIV

A: »O, če bi imel ves denar, kar sem ga v življenju zapil!«

B: »Kaj bi pa storil z njim?«

A: »Še enkrat bi ga zapil.«

ZANESLJIVO ZNAMENJE

A: »Naš pes čedalje slabše sliši.«

B: »Kako pa veš to?«

A: »Ker ne laja več, kadar sosedova žena poje.«

KAKOR PES, KI LOVI SVOJ REP

A: »Kako to, da ti tako hitro izpadajo lasje?«

B: »Ker se toliko žalostim.«

B: »Zakaj se pa žalostiš?«

B: »Ker mi izpadajo lasje.«